

ПРОБЛЕМА КОНВЕРГЕНЦІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПАСТКА СЕРЕДНЬОГО ДОХОДУ

Постановка проблеми. Науковцями станом на цей час розроблено теорію неокласичного аналізу економічного зростання та конвергенції, досліджено певні закономірності міжрегіонального розвитку у країнах світу. Проте, незважаючи на напрацьовану фундаментальну базу, залишається невирішеною проблема оцінки перебування України у пастці середнього доходу.

Концептуальні пропозиції щодо її вирішення. Україна – це країна із середнім рівнем доходів із ВНД на душу населення 3570 дол. США у 2020 році. Також, згідно з даними Світового банку, ВВП на душу населення (за ПКС) України становить приблизно 13054,8 дол. США станом на 2020 рік. Зараз Україна приблизно на 20% бідніша, ніж у 1990 році [1; 2]!

Головне джерело збільшення добробуту населення країни – це зростання продуктивності праці. Згідно з рейтингом Міжнародної організації праці, за цим показником ми перебуваємо на 78 місці серед 147 країн світу із значенням ВВП на одного зайнятого у 15,8 дол. США. У 2021 році продуктивність праці в Україні була нижча не лише порівняно з країнами ЄС, а і з деякими пострадянськими державами [3].

Одним із обмежувачем довгострокового зростання є недосконала виробнича структура. За даними Обсерваторії економічної складності Україна експортує переважно дуже елементарні, прості, малоцінні речі. У 2020 році найбільшу частку становили: олії з насіння (5,32 млрд. дол. США), кукурудза (4,89 млрд. дол. США), пшениця (4,61 млрд. дол. США), залізна руда (4,27 млрд. дол. США) і напівфабрикати заліза (3,03 млрд. дол. США) [4].

Згідно з міжнародними рейтингами Інноваційний індекс Bloomberg, Індекс глобальної конкурентоспроможності та Європейське інноваційне табло, Україна належить до повільних інноваторів. Однією з причин є незначна частка витрат саме на НДДКР. У 2020 році вона становила 0,41%, хоча у 1996 році на НДДКР виділялось 1,19% від ВВП. Станом на 2018 рік витрати на НДДКР у Польщі більше у 2,5 рази, ніж України, а ЄС – у 4,5 рази [1]. Таке незначне фінансування не створює сприятливого клімату для діяльності науковців у сфері НДДКР. Зменшується не тільки кількість зацікавлених працівників у цьому секторі (з 1475 дослідників на мільйон осіб у 2006 році до 988 у 2018 році), але й кількість патентів (з 4090 патентів у 2004 році до 1361 у 2020 році), що є свідченням про недостатній потенціал конструювання власних інновацій [5].

Для того, щоб проаналізувати потенціал реалізації вже сконструйованого інноваційного продукту чи послуги, ми проаналізували обсяг реалізованої інноваційної продукції за 2018 і 2020 роки. Частка інноваційної продукції складає лише 1,1% від усієї реалізованої продукції підприємств у 2020 році, а з неї 81% є інноваційною продукцією новою лише для підприємства, а не ринку. За 2 роки потенціал реалізації збільшився у 2,1 рази, а потенціал конструювання зменшився на 33% [5].

Іншим аспектом, що стимулює технологічний прогрес, є притік прямих іноземних інвестицій. Статистичні дані підтверджують, що доволі мало інвестується в Україну [1]. Причина такої ситуації – низька інвестиційна привабливість країни через наявність структурних проблем та низьку якість інституцій. Сюди відносяться корупція, недосконале законодавство й регулювання, поганий захист прав власності. В економіці України особливо домінують олігархи. Згідно з дослідженням Агерріт, країна з низьким ВВП на душу населення, така як Україна, за багатством мільярдерів на душу населення перевищує заможнішу Польщу у 2018 році [6]. Середня заробітна плата українців є значно нижчою порівняно із доходами мешканців більш розвинутих країн та часто не задовольняє потреби. З роками доходи поляків стали більше ніж у 3 рази вищими, ніж доходи українців [7].

Таким чином, проаналізувавши зміни у ВВП на душу населення, продуктивність праці, виробничу структуру економіки, структуру експорту, стан сектору НДДКР, інвестиційний клімат, нерівність доходів України та інші інституційні проблеми, і порівнявши показники з іншими розвиненими країнами, ми можемо дійти висновку, що Україна зараз знаходиться у пастці середніх доходів. Україна поки не спроможна перейти від потенціалу реалізації до потенціалу конструювання продуктів або послуг. Це є причиною зупинки України у процесі «надолуження» нею більш високих темпів економічного зростання розвинених країн та збільшення розриву у рівні доходу на душу населення з тією ж Польщею, що змогла перейти з категорії середнього доходу в когорту розвинених країн з часу після розпаду СРСР. Перебування України у пастці середнього доходу обумовлює нагальність подальших досліджень щодо визначення шляхів подолання пастки середнього доходу в Україні.

Список літератури:

1. Офіційний сайт The World Bank Data. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org/>.
2. Smith N. Why is Ukraine such an economic failure? [Електронний ресурс] / Noah Smith // Noahpinion. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://noahpinion.substack.com/p/why-is-ukraine-such-an-economic-failure?s=r>.
3. Data [Електронний ресурс] // International Labour Organization – Режим доступу до ресурсу: <https://ilostat.ilo.org/data/>.
4. Ukraine [Електронний ресурс] // Observatory of Economic Complexity – Режим доступу до ресурсу: <https://oec.world/en/profile/country/ukr?compareExports0=comparisonOption1&depthSelector1=HS4Depth&tradeScaleSelector1=tradeScale0>.
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Correlation (Billionaires' Wealth, Country's GDP) [Електронний ресурс] // Areppim – Режим доступу до ресурсу: https://stats.areppim.com/stats/stats_rich_18_worthxgdp.htm.
7. Gross Average Monthly Wages by Country and Year [Електронний ресурс] // United Nations Economic Commission for Europe – Режим доступу до ресурсу: https://w3.unece.org/PXWeb2015/pxweb/en/STAT/STAT__20-ME__3-MELF/60_en_MECCWagesY_r.px/.

Калініченко Д. І.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»
студент МП-2, кафедра економічної теорії

ТЕОРІЯ ПРИЙНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РІШЕНЬ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ

Фінансова поведінка людей пов'язана із фінансовими знаннями. Відповідно до цього фінансові знання мають два різні аспекти: об'єктивне знання та суб'єктивне знання. Об'єктивне знання – це здобуття фінансової інформації за допомогою ефективного обговорення з використанням набутих знань, час як суб'єктивне знання залежить від цього, що інвестори вважають, що вони знають. Другий вид, так як він представляє упереджено оцінену інтерпретацію першого, відповідає рівню самовпевненості інвесторів, який стає очевидним у процесі прийняття рішення. Метою даного дослідження є оцінка та аналіз факторів, які впливають на прийняття інвестиційних рішень,

На етапі під впливом розвитку суміжних наук відбувається масштабне зрушення наукової парадигми фінансів. Причин тому багато, і основні – це міжнародна інтеграція в науці та поява нових технологій та нестандартних підходів щодо традиційних наукових проблем. Чим більше наука розвивається, тим більше питань виникає. Проблеми сучасної теорії фінансів, як і теорій